

Remarks. By *J. Magyar.*

An answer to the "Replies" *V. Ajtays* on the subject of the "felling serial number" (published in the "Erdészeti Lapok" Nr. VI. 1937.).

Milyen fanemekkel fásítsunk a Nyírségen.

Sokan talán azt gondolják, hogy kár a nyomdafestékért, mikor valaki ilyen agyoncsépeelt és már régen megoldott témával hozakodik elő?

Igaz, a témát már jól megcsépeelték, de meg nem oldoták még.

Nemesak a Nyírségre nézve nem nyert még megoldást a kérdés, de az egész, most folyó hazai fásításra nézve sem.

Legjobb bizonyíték erre a Erdészeti Lapok legutolsó számában *Erdőgazdaság és energiagazdálkodás* és *Egy kis visszapillantás* címek alatt megjelent komoly figyelmeztetés.

A Krónika írójának e címek alatt elmondott minden szava komoly figyelmeztetés, hogy változtassuk meg erdőgazdaságunk irányát! *„Meg kell gyorsítanunk a fiatalosok fejlődését és meg kell rövidítenünk a termelési időszakot.“*

Hogy miért, ezt is elmondja a Krónikás cikkeiben: A kiapadóban levő szén, nyersolaj stb. energiaforrások helyébe új energiaforrásokról kell gondoskodnunk, a külföldről behozott igen sok ipari és vegyi termékeknek itthon kell előállítani nyersanyagát, hogy a létért való küzdelemben függetleníthessük magunkat a külföldtől.

És mindezekre elsősorban a mezőgazdaság és erdőgazdaság hivatott, de céljuknak csak akkor tudnak megfelelni, ha az *„eddiginél sokkal rövidebb idő alatt sokkal nagyobb tömegek“* előállítására rendezkednek be.

A magyar mezőgazda konzervatizmusáról is volna csevegni való, mégis merem állítani, hogy a mezőgazdaság és különösen a nagybirtok minden nagyobb unszolás nélkül azonnal áttér az ipari és energiát termelő növények termesztésére, ha ezeket a növényeket tovább is tudja adni *ráfizetés nélkül.*

Sokkal nagyobb azonban az erdőgazdaság körében jelentkező konzervativizmus. Nem minden erdészeti szakember akarja tudomásul venni, bár a Krónikás állítólag már többször rámutatott arra, *hogy a mai gazdasági élet már sokkal kisebb mértékben kíván nagyobb méretű faanyagokat, mint a régi.*

Sem a Krónikás, sem az élet, sem más figyelmeztetése nem elég sok erdészeti szakembernek, hogy régi, talán még a hegyekből hozott konzervatív elveit revideálja és a mai élet követelményeihez igazítsa. Nem egyes eset az, amit ezeknek az állításoknak az igazolására alább elmondok.

Készülnek az új üzemtervek. És bár mindenkinek tudnia kellene, hogy ma már nem érünk rá arra, hogy 80 és 100 éves vágásfordulók végét várjuk, és bár egy üzemterv készítőjének a változott viszonyokat is nagyon is szem előtt kellene tartania, mégis hosszú vágásfordulókra berendezett üzemtervek készülnek és a tölgyet erőltetik, csak azért, mert „*az a fa*“ és mert, mint pl. itt a Nyírségben is, tölgy alkotta az erdőknek egy nagy részét.

Hogy a még ma is álló és elég szép 80—100 éves tölgyesek legalább 60 évig egészen már körülmények, más klimatikus viszonyok között nőttek és hogy mai tömegüket az alatt a 60 év alatt gyűjtötték és ma már csak stagnálnak és stagnálnak már 20—30 év óta, hogy ma már télen sincs víz azokon a nagy kiterjedésű lapályokon, nyíri réteken, melyeken azelőtt nyáron is méteres víz állott, ezt mind nem akarják tudomásul venni. Tölgyet kell tenni a régi erdők helyére, mert azelőtt is tölgy volt ott.

Én innen-onnan 35 éve lakom a Nyirben és tudom, mi volt és mi van. Koromnál fogva *már nem tartozom a gyorsvonatos tempójú fiatalsághoz*, de mégis számolok a változott viszonyokkal és életkövetelményekkel s ezek szerint szeretem irányítani a termelést. És mégis nekem kell harcolnom a maradiság ellen.

Hiába mutatok rá arra, hogy ahol ezelőtt 10 évvel nyakig érő vízben kacásztam, ott ma 6 méterrel a föld színe alatt találom meg a talajvíz első nyomait.

A vadkacsa már régen nem rakja a valamikori mocsár szélén még most is ottálló hajlott derekú fűzfára fészket. Ő tudja, miért. A mocsárból azóta szántó lett és a barázdák között cserregő fogoly fészkel. A mocsár mellett elterülő, síkfekvésű, de sülevényes laza homok az év nagy részében porzó, száraz, azelőtt pedig, ősszel és tavasszal, csakúgy cuppogott a víztől.

Hol van ma már mindez? — Hol vannak azok a nagy-kiterjedésű belvizek, rétek és zombékosok, miket még 30 évvel ezelőtt itt találtam.

És ne írjunk mindent — ma ez divatos — a csatornázás rovására. Vannak itt a Nyíren minden oldalról 60—100 méter magasságot is elérő homokbuckáktól körülvett nagy-kiterjedésű katlanok, lapályok, melyekre rámenni még 10 évvel ezelőtt is csak csónakkal lehetett, ma pedig egész éven át szárazak, *pedig a legközelebbi csatorna sokszor 10—15 km-re van tőlük.*

És hol vannak azok a idők, amikor ráértünk várni 80, 100 évig egy-egy tölgyes kifejlődésére? Akkor a birtokos sokszor nem vágatta le a tölgyesét, mert nem volt kinek eladni, ha csak egy kicsit is kiesett a legfőbb forgalmi vonalaktól. A Nyírség nagy része még ma is messze van a világtól, mégis el tudunk adni mindent, amit fának lehet nevezni, sőt nem tudunk annyit termelni, amennyit el lehetne adni. Igaz, hogy a tölgyet is jól tudjuk értékesíteni, mert ma még veszi a vasút a talpfát, de nagyon jól tudjuk értékesíteni az akácot, a nyírt, a nyárt, sőt mér az erdei és fekete fenyőt is, ha van véletlenül ilyen is.

Nagyon nyitott szemű, okos emberek voltak azok az elődeink, kik már 60 évvel ezelőtt is a kipusztult tölgyesek magasabb és szárazabb fekvésű helyeire akácot telepítettek. A klimatikus átalakulás úgy látszik már akkor észrevehető volt; és alkalmazkodtak hozzá. Ma ezek az akkor telepített akácok már a második vágást adják és 100 m³-nél is nagyobb tömeggel fizetnek úgy, hogy a harmadik vágással, tehát 80—90 év alatt még a régi jó időben fejlődött tölgyesek tömegével is versenyképesek.

Ezzel szemben tudok mutatni olyan 30—40 éves tölgytelepítéseket, melyek — eddigi növekedésük után következtetve — 80 éves korukban sem adnak 100 m³ tölgyanyagot. Pedig ezek a tölgyesek nem is homokbuckákon vannak, hanem a környékbeli szántóföldekkel egyenlő magasságban fekvő, sík, de meleg homokon. Vízet annyit kapnak, amennyi az évi 5—600 mm esőből nekik jut. Az akác ezeken a területeken, ennyi nedvességgel elsőrendűen fejlődik, a tölgy száználmasan sínylődik.

Figyelmeztetés nélkül is tudjuk, hogy a tölgynek nemcsak víz kell! Sőt azt is tudjuk, hogy nagyon is igényes fa. Sajnos, a nyiri homokban egyéb igényeit meg éppen nem lehet megtalálni ennek a fafajnak. *Homok ez, kérem, a szó legszorosabb értelmében, minden szerves anyagtól mentes, szegény homok.* És minél mélyebben megyünk le, annál hitványabb ez a homok. Fehér, *sivó homok*, mondják itt a Nyirben az emberek. És ebbe a homokba erőltetik még ma is sokan a tölgyet, mert azelőtt is az volt ilyen helyeken!

Természetesen van még ma is tölgynek való terület a Nyírségben, de nagyon, nagyon kevés. Ismerek ilyen, még tölgynek való területen telepített tölgyest, amelyik a telepítés utáni 10. esztendőben 250—300 cm magas, egészséges és szép fejlődésű, de ismerek ugyancsak 10 éves, az előbbivel egyenlő magasságban fekvő területen telepített tölgyest is, de ennek átlagos magassága csak 50 cm. Nem hiányos még, de egész habitusán meglátszik a kényszeredettség.

Van itt az udvaromon, a tisztalakás udvarán egy kb. 40—50 éves lucfenyő. Néhai jó gróf *Károlyi József* egy ízben hosszan elnézte ezt a fát és végül is így szólott: „Szegény, szegény fenyő. Milyen szomorú a te képed és milyen hatalmas, szép fa lennél te már, ha az ember nem kényszerített volna erre a neked nem való homokbuckára“. Sajnálta a fát, mert szerette.

Én sem azért szólottam a tölgy ellen, mert gyűlölöm, hanem, mert szeretem. Bizony nem valódi erdész-ember az, ki meg nem sajnálja azt a nem neki való talajon és klimatikus viszonyok között sínylődő tölgyfát és semmiképpen sem mondható a mai életbe való üzletembernek az az erdész, ki

ilyen helyen erőlteti a tölgyet, legtöbbször konzervatizmusból és a helyzetek fel nem ismeréséből.

A cserfáról ugyanaz a véleményem, mint a tölgyről. Nem tudom elfogadni azt a tanácsot, hogy ahol a tölgy nem megy, ültessünk csert, mert az igénytelenebb. Erre is néhai jó gróf *Károlyi József* adta meg a találó feleletet: „Ha a tölgy ezüst, akkor a cser pakfon. Nem szeretem, ha ezüst helyett pakfont akarnak rámsózni. Hagyják azt a csert“.

És ahogy a Krónikás is mondja, ma elsősorban *tömegek* kellene, *minél rövidebb idő alatt minél nagyobb tömegek*. Mennyiség, mely forrása lehet a kifogyóban levő energiáknak és nyersanyaga annak a számtalan szükségleti cikknek, melyek nélkül lemaradunk és elveszünk a mai létért való küzdelemben.

Én tudom, mert kipróbáltam, hogy az akác elsőrendű fagáz-forrás, de az a nyár, a nyír is, és azt hiszem, hogy a nyár, az erdei és feketefenyő — pedig ez utóbbi két fafaj a legmagasabb homokbuckán is *jól* megy és gyorsan fejlődik — cellulóze előállítására is alkalmasabb, mint a tölgy.

Én úgy tudom — lehet, hogy tévedek —, hogy a tölgyfa felhasználási tere folyton szűkül és pedig talán azért is, mert nagyon sokáig készül el, viszont a többi itt említett fafaj, amelyek mindegyike jól megy a Nyiren is, egyre több oldalú használhatóságról tesz tanúságot.

Hogy a tölgyfa szebb, impozánsabb, mint az akác, a nyír, vagy a nyár, az vitán felül áll, de hát egy szép búzatáblával szemben sem versenyezhet a szépség pálmájáért egy csalánnal bevetett tábla, és mégis, csalánt fogunk termelni, ha magán- és közgazdasági érdekünk ezt mutatja helyesnek.

Ha a mezőgazdaságban nem szabad azt nézni, hogy mi a szép, a megszokott, a régi, akkor az erdőszetben méginkább nem szabad ma már csak ezt nézni. Itt is meg kell változtatni termelési rendszerünket. Igaz, hogy a mezőgazdaságban gyorsabb az áttérés egyik termelési irányból a másikra és az *aratás* sem várta magára olyan sokáig, mint az erdőszetben, de éppen ezen igazság miatt nem szabad késlekednünk. Már tegnap meg kellett volna ezt csinálnunk és ha nem csináltuk, annak részben a legfelsőbb állami irányítás konzervatizmusa

is oka. (Én emlékszem még arra az időre, amikor az akác üldözött fa volt!) Ha tegnap nem csináltuk meg az irányváltást, hát csináljuk meg legalább ma, mert igazán a tizenkettedik órában vagyunk.

Azt hiszem, fentiekben meg is feleltem a címben feltett kérdésre. Tudom, hogy nem mondtam sem újat, sem nagyot, de ha az elmondottakkal csak egy szemernyit is segítettem a Krónikást közhasznú céljának kivívásában, akkor már megérdemelték gondolataim a nyomdafestéket.

Izinger Pál.

*

Változatlanul közöltük le a cikket, mint az egyik nagy alföldi mezőgazdaság gazdasági vezetőjének a véleményét.

A magunk részéről annyit kívánunk megállapítani, hogy az irányzat már eddig is jelentős mértékben változott, mert hiszen a gyors növekvésű fafajaink az állami akcióban hasonlíthatatlanul nagyobb szerephez jutottak már, mint amekkora szerepük, mondjuk, egy évtizeddel ezelőtt, különösen az új erdők telepítésénél volt.

Mi a magunk részéről a termelés gyorsításának nemcsak ezt az egyetlen eszközt ismerjük és vitatjuk már több, mint másfél évtized óta, hanem egyúttal a talajművelés fontosságát is, amit a különböző faféleségek éppen úgy, sőt talán még fokozottabb mértékben hálálnak meg, mint a mezőgazdasági növények.

Nem jelenti ez azt, mintha a fanem-esere tekintetében elért eredményekkel meg volnának elégedve.

Ezen a téren a dombos vidékeken is sokat várunk a túlevelűek erőteljesebb alkalmazásától.

Nem akarunk az egyes példákra utalni, de akik nyitott szemmel járják és járták a Csonkaország erdőségeit, azoknak bőséges alkalmuk nyílt tapasztalni azt, hogy a vörösfenyő, luc, douglas és a vadtól védett, késői fagyoknak ki nem tett helyeken a jegenyefenyő is, megfelelő módon beelegetve, igen kiváló gazdasági eredményt adnak, még pedig nemcsak a mennyiség, de a minőség dolgában is.

A használhatóságok kérdésére pedig majd máskor térünk vissza.

Szerkesztő.

Welche Holzarten sind bei den Nyírség-Aufforstungen zu empfehlen? Von *P. Izinger*.

Das Sandgebiet „Nyírség“ hat zufolge der in den letzten Jahrzehnten vorgenommenen Entwässerungsarbeiten eine tiefgehende Änderung in den Standortverhältnissen erfahren. Es ist also falsch auch weiterhin nur die Eiche als einzig entsprechende Holzart anzusehen und überall ihre Anwendung zu verlangen, da die Pappelarten, Weiss- und Schwarzkiefer, vor allem aber die Akazie viellenorts bedeutend bessere Leistungen zeigen. Der steigende Rohstoffmangel drängt auch auf kürzere Produktionszeiträume und grössere Massen; diesen Anforderungen ist die Eiche nicht gewachsen.

Den Ausführungen Verfassers stimmt auch *Biró* zu, betont aber, dass den raschwüchsigen Pappel- und Nadelholzarten auch im Hügellande „Transdanubien“ ein grösserer Platz eingeräumt werden müsste.

*

Sur les essences à employer dans le boisement de la région appelée „Nyírség“, par *P. Izinger*.

Dans la région du „Nyírség“, les circonstances locales favorisent rarement le chêne; en revanche, les peupliers, les pins blancs, les pins noirs et, surtout, les acacias s'y développent très bien. L'Auteur préconise donc un changement d'orientation en ce sens et *M. Biró* est également de cet avis.

*

The trees recomendable for Nyírség-afforestation. By *P. Izinger*.

The locality conditions of the sand district „Nyírség“ are suitable for the oak only in few places, whereas the species of poplar, the Scots- and Austrian pine, and especially the locust show a very good development. Therefore the author suggests a corresponding change in Nyírség-forestry to which also *Biró* agrees.

